

**UITGEWERKTE VOORBEELD VAN 'N
JAAREIND GRAAD 12 REKENINGKUNDE EKSAMENVRAESTEL
VOORBEREI DEUR NEW ERA REKENINGKUNDE**

**NASIENRIGLYN
VRAESTEL 1**

Vraag	Maksimum punte
1	60
2	40
3	50
TOTALE:	150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

VRAAG 1**1.1 XOLA Bpk.
STAAT VAN KOMPREENSIEWE INKOMSTE
VIR DIE JAAR GEËINDIG 29 FEBRUARIE 2020**

Verkope		9 180 000	
Koste van verkope	9 180 000 x 100/170	(5 400 000)	✓✓
Bruto wins	bewerking, trek af	3 780 000	☑
Ander bedryfsinkomste		292 200	☑
Huurinkomste	343 400✓ – 51 200✓✓	292 200	✓
Bruto inkomste		4 072 200	☑
Bedryfsuitgawes	BI – BW	(2 695 200)	☑
Direkteursfooie		1 400 000	
Ouditfooie		250 000	
Diverse uitgawes	balanserende bedrag	821 400	☑
Waardevermindering	160 500✓ + 7 500✓	168 000	✓
Handelsvoorraadtekort	186 000✓ – (R465✓ x 280✓)	55 800	✓
Bedryfswins	9 180 000 x 15%	1 377 000	✓
Rente inkomste	balanserende bedrag	52 000	☑
Wins voor rente uitgawe	bewerking, bygetel	1 429 000	☑
Rente uitgawe	1 800 000 – 360 000 – 1 638 000	(198 000)	✓✓
Netto wins voor belasting	NWVB - BELASTING	1 231 000	☑
Inkomstebelasting	861 700 x 30/70	(369 300)	✓✓
Net wins na belasting		861 700	26

1.2 GEWONE AANDELEKAPITAAL

900 000 ✓	Aandele op 1 Maart 2019	8 550 000	
(120 000)	Aandele teruggekoop (GAP: 9,50)	(1 140 000)	✓✓
250 000	Aandele uitgereik teen R10,25 elk	2 562 500	✓✓
1 030 000 ☑	Aandele op 29 Februarie 2020	9 972 500	☑
			7

1.2 BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 Maart 2019	99 300		
Aandele teruggekoop 1 236 000 – 1 140 000	(96 000)	✓	✓
Netto wins na belasting	861 700	✓	
Gewone aandeel dividende	421 000	✓	
Interim/tussentydse dividende	132 600	✓	
Finale dividende 1 030 000 x 0,28	288 400	✓	✓
Saldo op 29 Februarie 2020	444 000	✓	
			8

**1.3 XOLA Bpk.
BALANSSTAAT (STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE)****EKWITEIT EN LASTE**

Aandelehouersekwhiteit	10 416 500	✓	
Gewone aandeelkapitaal	9 972 500	✓	
Behoue inkomste 3	444 000	✓	
Niebedryfslaste	1 476 000		
Lening: Sage Bank (1 440 000 + 198 000)✓ – 162 000✓✓	1 476 000	✓	
4			
Bedryfslaste 1 710 360/1.8	950 200	✓✓	
Handels en ander betaalbares 281 000✓ + 51 200✓ – 4 000✓	328 200	✓	
SAID: Inkomstebelasting 369 300 – 340 000	29 300	✓	
Aandelehouers vir dividende	288 400	✓	
Huidige deel van lening	162 000	✓✓	
Bank oortrekking balanserende bedrag	142 300	✓	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE 12	12 842 700	✓	
			19

TOTALE PUNTE: 60

VRAAG 2

2.1

2.1.1	B ✓
2.1.2	C ✓
2.1.3	A ✓

3

2.2.1

Bereken die verandering in beleggings.	
Bewerkings	Antwoord
500 000 – 100 000	R400 000 ✓✓
	Toon invloei of uitvloei invloei ✓

3

Bereken die inkomstebelasting betaal.	
Bewerkings	Antwoord
6 700 ✓ + 353 400 ✓ – 12 800 ✓	R347 300 ☑

4

Bereken die opbrengs uit die verkope van baste bates.	
Bewerkings	Antwoord
11 027 000 ✓ + 1 331 000 ✓ – 430 000 ✓ – 11 840 000 ✓	88 000 ☑

4

2.2.2

Bereken totale dividende vir die 2020 finansiële jaar.	
Bewerkings	Antwoord
705 000 ✓ – 450 000 ✓ + 126 000 ✓ =	R381 000 ☑

4

Bereken die bank oortrekking op 29 Februarie 2020.	
Bewerkings	Antwoord
(149 000) ✓ + 95 000 ✓ – 2 000 ✓	R56 000 ☑

4

2.2.3

Bereken die % bedryfsuitgawes vir die 2020 finansiële jaar.	
Bewerkings	Antwoord
$\frac{1\,280\,000 \checkmark \times 100}{6\,450\,000 \checkmark \quad 1}$	19,8% ✓
3	
Bereken die Skuld-ekwiteitverhouding op 29 Februarie 2020.	
Bewerkings	Antwoord
$3\,300\,000 \checkmark : 8\,798\,600 \checkmark$	0,4 : 1 ✓
3	
Calculate the % return on average capital employed (ROCE) for the 2020 financial year.	
Bewerkings	Antwoord
$\frac{1\,584\,000}{\frac{1\,178\,000 \checkmark + 406\,000 \checkmark}{11\,672\,000 \checkmark \checkmark \checkmark} \times 100} \times 100$ $\frac{1}{2} (12\,100\,000 + 11\,244\,000)$	13,6% ☒
6	
Bereken die % opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend (OOKA) vir die 2020 finansiële jaar.	
Bewerkings	Antwoord
Interim dividende per aandeel: $\frac{255\,000 \times 100}{850\,000 \quad 1}$	30 sent ✓ ☒
Finale dividende per aandeel: $\frac{126\,000 \times 100}{1\,050\,000 \quad 1}$	12 sent ✓ ☒
Totale dividende per aandeel: 30 sent + 12 sent	42 sent ✓
5	

TOTALE PUNTE: 40

VRAAG 3**3.1**

Verduidelik twee maniere waarop jy die solvensie van enige maatskappy sal beoordeel.

- Bereken die verhouding Totale bates : Totale laste ✓
- Aandeelhouersekwitiet sal 'n positiewe bedrag wees/totale bates sal totale laste oorskry. ✓

2

Vergelyk die bedryfs- en vuurproefverhouding van die twee maatskappye en verduidelik watter maatskappy die beste verhoudings het.

- Bedryfsverhouding van Rock Bpk. is 1,4 : 1 en Stone Bpk. is 3,0:1 ✓ ✓
- Vuurproefverhouding van Rock Bpk. is 0,7: 1 en Stone Bpk. is 2,2:1 ✓ ✓
- Rock Bpk. het meer effektiewe verhoudings, want daar is relatief minder in bedryfskapitaal belê ✓✓

6

Verduidelik een moontlike probleem wat elke maatskappy met betrekking tot hul beheer oor die bedryfskapitaal items ondervind.

Deelpunte vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde.

- Rock Bpk. het slegs 20 dae se voorraad wat beteken hulle kan dalk nie in die aanvraag van hul klante voldoen nie. ✓✓
- Stone Bpk. vorder nie vinnig genoeg fondse van hul debiteure in nie, die invorderingsperiode is 48 dae, terwyl die normale krediettermyn 30 dae is. ✓✓

4

3.2

Lewer kommentaar op die waarde van die aandele van die twee maatskappye op die Johannesburg Sekuriteitebeurs (JSB) vir 2020.

- Rock Bpk.: Markprys is R23,00, terwyl NBW R18,90 is. ✓✓
- Stone Bpk.: Markprys is R11,40, terwyl NBW R8,60 is. ✓✓
- Beide maatskappye ondervind 'n goeie vraag na hulle aandele/daar was goeie verbeterings vir beide maatskappye ✓

5

Jy is bekommerd oor die prys waarteen die nuwe aandele deur Rock Bpk. uitgereik is. Verduidelik waarom jy bekommerd moet wees en gee bewyse vir jou antwoord.

Dit is 'n bekommernis omdat dit die waarde van die aandele verwater het en bestaande aandeelhouers sal benadeel word./Dit kan te wyte wees aan nepotisme, geen magtiging of korrupsie en die direkteure moet verantwoordelikheid daarvoor neem. ✓✓

Deelpunte vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde

Die nuwe aandele is teen R11,00 uitgereik ✓ (d.i. $R990\ 000 \div 90\ 000$). Dit is laer as die NBW van R18,90/laer as die gemiddelde uitgereikte prys van R13,00. ✓

Verduidelik watter stappe die direkteure behoort te neem?

Daar behoort 'n ondersoek geloods te word oor waarom die direkteure dit toegelaat het om te gebeur en 'n verduideliking moet aan die aandeelhouers gegee word rakende die gepaste wetlike aksie/hoe die maatskappy kan kompenseer deur indirek te vergoed bv. deur die terugbetaling van die verskil deur die skuldige/s. ✓✓

Deelpunte vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde

6

3.3 Lewer kommentaar op die graad van risiko en hefboom in elke maatskappy. Haal twee finansiële aanwysers aan.

- Rock Bpk.: Skuld-ekwiteitverhouding is 0,1 : 1 ✓ wat 'n lae risiko aantoon. ✓
- Rock Bpk.: OOTKA is 13,2% ✓ Wat aantoon dat dit negatief gerat is, want dit is laer as die rentekoers van 14%. ✓
- Stone Bpk.: Skuld-ekwiteitverhouding is 0,5 : 1 ✓ wat 'n hoër risiko aantoon ✓
- Stone Bpk.: OOTKA is 21,0% ✓ wat 'n positiewe rathefboom aantoon aangesien dit 'n hoër as die rentekoers van 14% is. ✓

8

3.4 Verduidelik of Mabel tevrede/ontevrede moet wees met die neiging in die % opbrengs op ekwiteit (OOAB) vir elke maatskappy.

- Rock Bpk.: OOAE het verbeter van 10,6% tot 11,1% ✓
- Stone Bpk.: OOAE van 23,9% is ongeveer dieselfde as die vorige jaar (24,1%) ✓
- Beide oorskry die opbrengs op alternatiewe beleggings ✓ van 7,5% ✓

4

Vergelyk die verdienste per aandeel (VPA) van elke maatskappy en voorsien bewyse aan Mabel om aan te dui watter maatskappy die beste VPA het.

- EPS van Rock Bpk. is 222 sent ✓, terwyl EPS van Stone Bpk. is 207 sent ✓
- EPS van Stone Bpk. is beter omdat Mabel R12,00 ✓ betaal vir aandele in Rock Bpk. in vergelyking met R4,00 ✓ vir aandele in Stone Bpk. Daarom kon VPA van Rock Bpk. 3 keer hoër gewees het. ✓✓✓

Deelpunte vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde

OF: vergelyk met NBW (R18,90 & R8,60) of JSB pryse (R13,00 en R11,50).

7

3.5 Lewer kommentaar op die dividend uitbetalingsbeleid van die twee maatskappye vir 2020 en verduidelik watter maatskappy die beste beleid het en waarom die maatskappy daardie beleid aanvaar het.

- Rock Bpk.: Uitbetalingskoers is 117,1% ✓
- Stone Bpk.: uitbetalingskoers is 60% ✓
- Stone Bpk. het 'n beter beleid, want hulle behou fondse vir toekomstige groei OF Rock Bpk. kon dit doen om hul aandeelhouers wat teleurgesteld kan wees met hul opbrengs tevrede te stel (betaal meer uit as wat in 2020 verdien is). ✓✓ *Deelpunte vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde*

4

3.6 Mabel is bereid om addisionele aandele op die JSB te koop teen die huidige markprys sodat sy die meerheidsaandeelhouer in Stone Bpk. kan word. Bereken die bedrag wat sy op die koop van aandele moet spandeer om haar die meerderheidsaandeelhouer te maak.

50% x 420 000 = 210 000 aandele
 Het tans = 162 000 aandele
 Benodig meer as = 48 000 aandele d.i. 48 000 of 48 100 of 49 200 aandele ✓✓
 Dis sal haar R11,40 per aandeel kos = R547 000 of R548 340 of R565 800
 Getal aandele x R11,40 ✓✓

4

TOTALE PUNTE: 50